

Rust en onrust

Beperkte vernieuwing van het Provinciaal bestuur in 2015

Stichting Decentraalbestuur.nl

13 november 2015

Colofon

Onderzoeker

Dr. P. Castenmiller
(Stichting DecentraalBestuur.nl)

Contactgegevens

petercastenmiller@decentraalbestuur.nl

Datum

13 november 2015

Inhoudsopgave

1.	Vernieuwing, groot en toch beperkt	4
2.	Over de inventarisatie	5
3.	De Staten	6
3.1	De veranderingen	6
3.2	Mannen en vrouwen	8
3.3	Leeftijd	10
4.	Gedeputeerden	12
4.1	Vernieuwing	12
4.2	Mannen en vrouwen	13
4.3	Leeftijd	14
5.	Afsluitende opmerkingen	15

1. Vernieuwing, groot en toch beperkt

Meer dan de helft van de Statenleden is dit jaar aan een eerste periode begonnen. In dat opzicht is sprake van een omvangrijke vernieuwing onder de leden van Provinciale Staten. De relatief grote electorale veranderingen – enerzijds een teruggang van PvdA en VVD, en anderzijds een grote stijging van SP, D66 en ook van de PvdD – vormen een belangrijke verklaring voor deze veranderingen.

Provinciale Staten zijn traditioneel een politiek orgaan waar vrouwen relatief goed vertegenwoordigd zijn. Ook na de verkiezingen is dat – met 35% vrouwelijke Statenleden – het geval. Wel zijn er aanwijzingen dat mannen langer Statenlid blijven, en dat relatief meer vrouwen tussentijds aftreden.

Ondanks de grote vernieuwing in het bestand van Statenleden, lijkt er geen sprake van een ‘verjonging’. De gemiddelde leeftijd van Statenleden wijkt nauwelijks af van die in de vorige Statenperiode.

In het dagelijks bestuur van de provincies hebben zich eveneens veel personele veranderingen voorgedaan. Ook daar speelt mee dat PvdA en VVD relatief veel zetels in het dagelijks bestuur van de provincies hebben ingeleverd, zetels die nu vooral bekleed worden door D66 en de SP. Het aandeel vrouwelijks Gedeputeerden is ten opzichte van de vorige periode licht gedaald. De gemiddelde leeftijd van Gedeputeerden is min of meer gelijk gebleven.

2. Over de inventarisatie

Sinds 2005 inventariseert de Stichting Decentraalbestuur.nl gegevens van provinciale ambtsdragers. Dit gebeurt mede in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Dit Ministerie brengt tweejaarlijks de publicatie 'De Staat van het Openbaar Bestuur'¹ uit. Hierin zijn onder meer bevindingen over de provinciale ambtsdragers opgenomen.

Aan het begin van 2015 hebben verkiezingen voor Provinciale Staten plaatsgevonden. 2015 was aanvankelijk een jaar waarin, met het oog op de frequentie van verschijnen van 'De Staat van het Openbaar Bestuur' geen actualisatie van de gegevens van provinciale ambtsdragers was voorzien. Vanuit de Stichting Decentraalbestuur.nl is dit toch van belang geacht. Immers, het is inhoudelijk uiterst relevant om de verschuiving, direct veroorzaakt door de verkiezingen, vast te stellen. Als daarmee, volgens planning, gewacht zou zijn tot de winter van 2015/2016, zouden veranderingen vanwege de verkiezingen al weer 'ingehaald' zijn door reguliere veranderingen van (om allerlei redenen) tussentijds aftredende Statenleden of Gedeputeerden. Daarom heeft de Stichting het initiatief genomen om alsnog in 2015 de nieuwe situatie te inventariseren.

Het is de eerste keer dat een deze inventarisatie direct rond de verkiezingen heeft plaatsgevonden. In principe had een vergelijkbare aanpak ook kunnen plaatsvinden rond de verkiezingen van 2011 en 2007, toen de Stichting ook al actief was met het inventariseren van gegevens van provinciale ambtsdragers. Bij die twee eerdere verkiezingsjaren is dat echter niet het geval geweest. Dat maakt het – helaas – niet mogelijk om te toetsen of de thans vastgestelde mutaties sterk afwijken van de veranderingen die de verkiezingen van 2007 en 2011 in provinciale staten te weeg hebben gebracht.

De huidige inventarisatie heeft als volgt plaatsgevonden:

- Vlak voor de verkiezingen, februari 2015, zijn de gegevens in onze database op basis van de informatie op de provinciale websites, bijgewerkt;
- Vanaf de zomer van 2015 is een begin gemaakt met het inventariseren van de veranderingen sinds februari 2015. Bewust is zo lang gewacht, omdat eerst in alle provincies de Colleges van GS moeten worden gevormd. Immers, in de praktijk leidt dit er geregeld toe dat nieuw-verkozen statenleden toetreden tot dit College en dus al direct terugtreden uit de Staten. Vervolgens treedt er een nieuw Statenlid aan. Dergelijke mutaties hebben wij inhoudelijk minder relevant geacht.² De vastgestelde veranderingen hebben daarmee betrekking op de situatie na de verkiezingen én na aantreden van de nieuwe Colleges van GS.

In de gekozen procedure bestaat de mogelijkheid op 'ruis'. Het 'wachten tot de zomer' brengt het risico met zich mee dat enkele in maart nieuw-verkozen statenleden om welke redenen dan ook kort daarna zijn afgetreden. Een mogelijk onderscheid tussen 'nieuw-verkozen statenleden' en 'rond de zomer aangetreden vanwege vervanging aangetreden statenleden' is niet waarneembaar.

---

¹ De laatste 'Staat van het Openbaar Bestuur' dateert uit 2014, en is – onder meer – te vinden op de website van het Ministerie van BZK. De volgende is voorzien voor 2016.

² Het komt geregeld voor dat 'gedoodverfde' kandidaten voor een post in het College van GS 'voor de vorm' enkele weken plaatsnemen in de Staten. Voor iedereen is duidelijk dat zij daar niet lang zullen verblijven.

3. De Staten

3.1 De veranderingen

In tabel 1 is het aantal Statenleden per politieke partij voorafgaand aan en in de zomer van 2015, na de verkiezingen, weergegeven. Hoewel daags na de verkiezingen in sommige media gesproken werd over een 'overwinning' van het CDA, valt op dat hiervan zowel in absolute aantallen als in relatief opzicht nauwelijks sprake is. Bij de Statenverkiezingen van 2011 was het aantal Statenleden van het CDA bijna gehalveerd. In dat licht kan er eigenlijk zelfs niet van een 'herstel' worden gesproken. Maar omdat zowel PvdA als de VVD flink verliezen is het CDA de partij met de meeste Statenleden. Zowel SP als D66 zijn flinke stijgers en passeren beide de PvdA. Ook de PVV is groter dan de PvdA, zij het dat het verschil één zetel is.

Het aantal Statenleden van de Partij voor de Dieren is meer dan verdubbeld, terwijl de 50Plus in relatieve zin eveneens flink groeit.

Het aantal Statenleden dat geen landelijke partij vertegenwoordigt, is afgenomen. Voor de verkiezingen bevonden zich in deze categorie een groot aantal 'eenpersoonspartijen', personen die lopende de vorige Statenperiode uit een grotere fractie zijn gestapt. Omdat deze Statenleden niet tot nauwelijks zijn herkozen, neemt deze categorie in omvang af.

Tabel 1. Aantal en aandeel Statenleden per politieke partij, voorafgaand en na de verkiezingen

Partij	Aantal Statenleden			
	Voor de verkiezingen		Na de verkiezingen	
	Aantal	%	Aantal	%
CDA	86	15,2	89	15,7
PvdA	105	18,6	64	11,2
VVD	112	19,8	88	15,5
D66	43	7,6	68	12,0
SP	55	9,7	70	12,3
GroenLinks	33	5,8	30	5,3
ChristenUnie	21	3,7	26	4,6
SGP	10	1,8	15	2,6
ChristenUnie/SGP	5	0,9	8	1,4
PVV	54	9,5	65	11,4
PvdD	7	1,2	18	3,2
50Plus	8	1,4	13	2,3
Overige partijen	27	4,8	16	2,8
Totaal ³	566		570	

³ Na de verkiezingen van 2015 zijn zowel de Staten van Utrecht als die van Flevoland elk met twee zetels uitgebreid. Dat betekent dat er in absolute aantallen een verschil is van 4 statenleden tussen de situatie voor en na de verkiezingen.

Er zijn na de verkiezingen veel nieuwe Statenleden aangetreden. Bezien over alle provincies is het aantal nieuwe Statenleden 56%, iets meer dus dan de helft van alle Statenleden.

In onderstaande tabel is het aantal nieuwe statenleden per provincie opgenomen. Daaruit blijkt dat dit beeld van relatief grote vernieuwing voor elke provincie min of meer gelijk is.

Tabel 2. Aandeel nieuwe Statenleden per provincie

Provincie	Aandeel nieuwe statenleden 2015
Groningen	53,5%
Friesland	48,8%
Drenthe	61,0%
Overijssel	57,4%
Gelderland	56,4%
Flevoland	51,2%
Utrecht	55,1%
Noord-Holland	60,0%
Zuid Holland	58,2%
Zeeland	51,3%
Noord-Brabant	56,4%
Limburg	57,4%
Totaal	55,8%

Het is speculeren over de achtergronden van het gegeven dat – behalve in Friesland – meer dan de helft van de Statenleden een ‘nieuwkomer’⁴ is. Buiten kijf staat dat de electorale fluctuaties hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Immers, als partijen fors winnen, kan de winst alleen maar verzilverd worden in de personen van nieuwe statenleden. Als er sprake is van grote electorale schommelingen, zal het aantal nieuwe statenleden altijd relatief hoog zijn.

In onderstaande tabel wordt ook bevestigd dat de mogelijkheden voor personele vernieuwing bij partijen die in omvang teruggaan beperkter zijn dan bij ‘winnende partijen’. Bij de PvdA en de VVD is minder dan de helft van de Statenleden een nieuwkomer, bij D66 zijn twee op de drie Statenleden nieuw in deze bestuurslaag. Ondanks het feit dat de PVV in totaal na de verkiezingen 11 nieuwe statenzetels kon leveren, blijft de personele vernieuwing bij deze partij onder de 50%. Dat impliceert dat relatief veel PVV- Statenleden op gaan voor een tweede termijn.

⁴ Volgens onze definitie worden personen die voor februari 2015 al eens statenlid zijn geweest, maar dat in februari 2015 niet waren, als ‘nieuwkomer’ geteld. Gedeputeerden uit de vorige periode die terugkomen als Statenlid, worden niet geteld als een ‘nieuwkomer’ in de Staten.

Tabel 3. Nieuwe Statenleden per partij

Partij	Nieuwe statenleden 2015	
	Aantal	Aandeel per partij (%)
CDA	54	61%
PvdA	30	47%
VVD	36	41%
D66	45	66%
SP	41	59%
GroenLinks	19	63%
ChristenUnie	13	50%
SGP	9	60%
ChristenUnie/SGP	5	62%
PVV	31	48%
PvdD	12	67%
50Plus	10	77%
Overige partijen	13	81%
Totaal	243	56%

3.2 Mannen en vrouwen

Provinciale Staten behoren van oudsher tot een politiek platform waar vrouwen relatief goed zijn vertegenwoordigd. Het aandeel vrouwen ligt er structureel hoger dan op lokaal niveau.⁵ In de Tweede Kamer zit er, meer dan bij Provinciale Staten en gemeenteraden, enige regie van de politieke partij op de samenstelling van de kandidatenlijsten. Onder meer heeft dit tot gevolg dat in de Tweede Kamer het aandeel vrouwen betrekkelijk hoog ligt, namelijk 38%. In dat licht valt het aandeel vrouwelijke statenleden toch positief op. Dat is namelijk na de verkiezingen 35%. Begin 2014 was dat 32%.

Er is sprake van relatief grote verschillen tussen de diverse provincies, zo blijkt uit onderstaande tabel. Zo is in Zeeland het aandeel vrouwelijk statenleden in de gehele meetperiode beneden het gemiddelde. Dat is ook in 2015 het geval, al is er wel sprake van een verhoudingsgewijs flinke stijging. Opmerkelijk zijn verder de teruggang in Groningen en Limburg en de sterke stijgingen in Friesland en Utrecht.

⁵ Volgens inventarisatie van de VNG was eind 2014 het aandeel vrouwen onder de raadsleden 28%.

Tabel 4. Aandeel vrouwelijks statenleden (in %) per provincie

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2015
Groningen	30,9	32,6	41,9	39,5	34,9	27,9
Friesland	32,7	41,9	42,9	37,2	25,6	44,2
Drenthe	21,6	31,7	24,4	39,0	31,7	29,3
Overijssel	28,6	31,9	32,0	29,8	36,2	38,3
Gelderland	33,0	39,6	41,5	38,2	36,4	32,7
Flevoland	25,5	30,8	28,2	30,8	30,8	36,6
Utrecht	30,2	44,7	43,6	31,9	25,5	44,9
Noord-Holland	21,7	38,2	35,8	43,6	41,8	43,6
Zuid Holland	25,3	32,7	30,9	32,7	34,5	34,5
Zeeland	19,1	30,8	28,2	17,9	15,4	25,6
Noord-Brabant	34,2	45,5	38,2	43,6	38,2	32,7
Limburg	31,7	27,7	27,8	34,5	34,5	25,5
Totaal	28,1	36,0	34,8	34,5	31,8	35,0

Uit tabel 4 is af te leiden dat gedurende een statenperiode het aandeel vrouwen licht terugloopt. Blijkbaar treden er relatief meer vrouwen af en worden zij eerder door een man dan door een vrouw opgevolgd.

Tabel 5. Aandeel vrouwelijke statenleden per partij

Partij	2005	2008	2009	2012	2014	2015
CDA	28,4	33,8	35,1	32,9	33,7	39,3
PvdA	32,2	44,7	40,7	42,1	38,3	39,1
VVD	27,0	31,7	31,0	36,3	33,0	37,5
SP	27,8	36,3	33,8	35,7	35,1	38,6
GroenLinks	34,0	51,6	45,0	44,1	43,8	40,0
D66	35,5	33,0	33,0	42,9	34,9	44,1
ChristenUnie	13,0	29,0	35,0	35,0	23,8	26,9
PVV	--	--	--	21,9	20,0	18,5
PvdD ⁶	--	--	--	--	42,9	61,1
50Plus ⁷	--	--	--	--	12,5	15,4
Anders	32,0	37,5	33,3	20,7	11,1	20,8
Totaal	28,1	36,0	34,8	34,5	31,8	34,9

Binnen progressieve en liberale partijen schommelt het aandeel vrouwelijke statenleden rond de 40%. Dat geldt ook voor het CDA. Zowel bij de PVV als de 50Plus komt het aandeel vrouwen niet boven de 20%.

Het blijkt dat onder de nieuwe Statenleden er relatief veel vrouwen zijn; bijna 39% van de Statenleden die aan hun eerste periode beginnen is een vrouw. Tegelijkertijd betekent dit dat relatief meer mannelijke dan vrouwelijke Statenleden aan een tweede of derde periode beginnen. Binnen de groep Statenleden die al voor de verkiezingen in de Staten actief waren is 30% een vrouw. Alle voortekenen wijzen er zo op dat ook gedurende deze periode het aandeel vrouwen licht zal teruglopen. Weliswaar zorgen de verkiezingen ervoor dat het aandeel vrouwen stijgt, het lijkt er tegelijkertijd op dat vrouwen eerder dan mannen terugtreden.

⁶ Pas sinds de laatste inventarisaties wordt deze partij in onze gegevens apart onderscheiden. In eerdere jaren vielen Statenleden van de PvdD in de categorie 'anders'.

⁷ Pas sinds de laatste inventarisaties wordt deze partij in onze gegevens apart onderscheiden. In eerdere jaren vielen Statenleden van 50Plus in de categorie 'anders'.

3.3 Leeftijd

Lange tijd is het bij de selectie van Statenleden gebruikelijk geweest dat zij geacht werden eerdere politieke ervaring te hebben opgedaan, met name in gemeenteraden. Daardoor lag de gemiddelde leeftijd van Statenleden ook relatief hoog. Dat is thans veel minder het geval. Na de laatste verkiezingen is de gemiddelde leeftijd van alle statenleden 48 jaar. Daarmee verschilt de gemiddelde leeftijd van Statenleden nauwelijks van die van raadsleden.⁸

De gemiddelde leeftijd van de Statenleden per provincie is weergegeven in tabel 6.

Tabel 6. Gemiddelde leeftijd Statenleden per provincie

Provincie	Gemiddelde leeftijd statenleden			
	2009	2012	2014	2015
Groningen	50	48	50	46
Friesland	51	51	53	53
Drenthe	53	54	58	53
Overijssel	55	57	53	49
Gelderland	51	50	52	48
Flevoland	50	48	50	51
Utrecht	49	48	50	48
Noord-Holland	52	53	54	50
Zuid Holland	48	46	49	46
Zeeland	51	53	55	48
Noord-Brabant	52	49	52	45
Limburg*	--	48	49	47
Totaal	51	50	52	48

* In 2009 zijn deze gegevens voor Limburg niet bekend

Direct na verkiezingen daalt vrijwel altijd de gemiddelde leeftijd. Immers, vlak voor de verkiezingen zijn de dan zittende Statenleden gemiddeld vier jaar ouder geworden dan bij de vorige verkiezingen. Relatief veel oudere Statenleden besluiten om zich niet meer verkiesbaar te stellen en worden, bijna als vanzelfsprekend, opgevolgd door jongere kandidaten. Op dit algemene patroon zijn er natuurlijk uitzonderingen. Er zijn partijen met relatief jonge statenleden, zonder eerdere ervaringen in andere politieke organen. Bij sommige partijen, zoals met name de 50Plus, kan het voorkomen dat afzwaaiende Statenleden worden opgevolgd door Statenleden die bij aantreden al ouder zijn dan hun voorgangers. De huidige situatie, wat gemiddelde leeftijd betreft, laat zich met geen enkel ander onderzoeksjaar goed vergelijken. Maar het is alleszins aannemelijk dat bij de volgende meting, begin 2016, de huidige statenleden gezamenlijk gemiddeld een jaar ouder zullen zijn. Op dat moment is het beeld het goed vergelijkbaar met de meting van 2012. Al met al kan gevoeglijk worden aangenomen dat gedurende deze statenperiode de Statenleden gemiddeld een jaar jonger zijn dan in de vorige periode.

Het lijkt waarschijnlijk dat deze 'verjonging' van de Statenleden eveneens een gevolg is van de sterke vernieuwing die heeft plaatsgevonden. Bij nadere analyse blijkt dat de statenleden die al voor de verkiezingen actief waren gemiddeld bijna vijf jaar ouder zijn dan de nieuwkomers. De gemiddelde leeftijd van nieuwe statenleden is namelijk 46 jaar, die van eerder actieve statenleden 51 jaar.

Op het niveau van de partijen zijn de veranderingen in gemiddelde leeftijd van de Statenleden tussen de situatie vóór en ná de verkiezingen weergegeven in tabel 7.

⁸ Volgens gegevens van de VNG ligt de gemiddelde leeftijd van raadsleden rond de 51 jaar. Ook voor raadsleden geldt dat de gemiddelde leeftijd gedurende een raadsperiode stijgt. Het genoemde gemiddelde van 51 jaar is gebaseerd op meetmomenten lopende of aan het einde van een raadsperiode. Aannemelijk is daarom dat de gemiddelde leeftijd van Statenleden en raadsleden weinig verschil vertoont.

Tabel 7. Gemiddelde leeftijd Statenleden per partij

Partij	Voor de verkiezingen ⁹	Na de verkiezingen
CDA	52	47
PvdA	54	47
VVD	54	49
D66	50	45
SP	51	51
GroenLinks	53	44
ChristenUnie	51	46
SGP	54	48
ChristenUnie/SGP	57	47
PVV	55	50
PvdD	44	46
50Plus	70	65
Overige partijen	56	54
Totaal	53	48

Het is niet verwonderlijk dat Statenleden van de 50Plus gemiddeld verreweg de hoogste leeftijd hebben van alle partijen. Opmerkelijk is dat de gemiddelde leeftijd van SP-statenleden na de verkiezingen niet is gedaald en die van de Statenleden van de PvdD zelfs is gestegen. Daar waar bij 'verliezende partijen' als de PvdA en de VVD er relatief weinig nieuwe Statenleden zijn, is duidelijk dat toch een zekere mate van 'verjonging' is gerealiseerd.

---

⁹ Op dit meetpunt is de leeftijd van slechts 528 van de 566 statenleden bekend.

4. Gedeputeerden

4.1 Vernieuwing

Uit tabel 8 komt naar voren dat het CDA het gegeven dat deze partij in veel provincies de grootste partij is geworden ook heeft kunnen 'vertalen' in een kleine groei van het aantal plekken in Gedeputeerde Staten. De PvdA is meer dan de helft van het aantal Gedeputeerden kwijtgeraakt, terwijl ook de VVD iets heeft moeten inleveren. D66 heeft het aantal zetels in Gedeputeerde Staten weten te verdubbelen. Spectaculairder is de groei van de SP, van 2 naar 8 zetels in GS.

Tabel 8 Aantal Gedeputeerden per politieke partij

Partij	Aantal Gedeputeerden			
	Voor de verkiezingen		Na de verkiezingen	
	Aantal	%	Aantal	%
CDA	13	22,8	15	24,6
PvdA	13	22,8	6	9,8
VVD	19	33,3	15	24,6
D66	5	8,8	10	16,4
SP	2	3,5	8	13,1
GroenLinks	1	1,8	2	3,3
ChristenUnie	2	3,5	3	4,9
SGP	1	1,8	1	1,6
PVV	0	0	0	0
PvdD	0	0	0	0
Unie55+	0	0	0	0
Overige partijen	1	1,8	1	1,6
Totaal	57		61	

Van de 61 Gedeputeerden die na de verkiezingen zijn aangetreden begint iets meer dan de helft (32; 52%) aan een eerste periode als dagelijks bestuurder. Dertien van deze waren in de vorige periode al Statenlid, 19 van hen zijn dus betrekkelijk 'nieuw'¹⁰ in deze bestuurslaag. Het spreekt voor zich dat partijen die een opmars maken in het dagelijks bestuur van de provincie, D66 en de SP ook relatief veel Gedeputeerden kennen die nieuw zijn in het provinciaal bestuur. Dat geldt voor D66 nog sterker dan voor de SP. Bij de SP maken betrekkelijk veel statenleden uit de vorige periode de overstap naar Gedeputeerden Staten, bij D66 bestaat de helft van de gedeputeerden uit personen die in de vorige periode niet actief waren in deze bestuurslaag. Bij het CDA geldt dat in iets mindere mate, 6 van hun 15 Gedeputeerden zijn nieuw in het provinciaal bestuur.

Er is natuurlijk een direct verband tussen het aandeel van een partij in de Provinciale Staten en in Gedeputeerden Staten. Relatief grote partijen hebben bovendien een extra grote kans om een plek in GS te bemachtigen. Het aantal te verdelen zetels in GS is immers beperkt en grote partijen zijn 'als eerste' aan de beurt. In tabel 9 is deze relatie weergegeven, door het aandeel Gedeputeerden te delen door het aandeel Statenleden. Indien hier een getal uit voorkomt dat groter is dan 1, heeft deze partij dus verhoudingsgewijs meer Gedeputeerden dan op grond van het aandeel Statenleden verwacht zou worden.

¹⁰ Als eerder opgemerkt kan het zijn dat sommige personen al eens (ruim) voor 2015 actief zijn geweest in het provinciale bestuur.

Tabel 9 Verhouding tussen aandeel Statenleden en aandeel gedeputeerden per partij

Partij	Verhouding Gedeputeerden / Statenleden vóór de verkiezingen	Verhouding Gedeputeerden / Statenleden ná de verkiezingen
CDA	1,5	1,6
PvdA	1,2	0,9
VVD	1,7	1,6
D66	1,2	1,4
SP	0,4	1,1
GroenLinks	0,3	0,6
ChristenUnie	0,9	1,1
SGP	1,0	0,6
ChristenUnie/SGP	0	0
PVV	0	0
PvdD	0	0
Unie55+	0	0
Overige partijen	0,4	0,6

De tabel laat duidelijk zien dat het feit dat de PvdA wat aandeel Statenleden betreft van plaats twee naar plaats vier is gezakt, een extra beperking vormt in de strijd om een plek in Gedeputeerd Staten te bemachtigen. Het aandeel Gedeputeerden van deze partij is lager dan op grond van het aandeel Statenleden zou kunnen worden verwacht. D66 en de SP profiteren verhoudingsgewijs sterk van hun electorale groei.

4.2 Mannen en vrouwen

Op het niveau van de Provinciale Staten zijn vrouwen relatief goed vertegenwoordigd. Dit is minder het geval bij Gedeputeerde Staten, zo blijkt uit tabel 10. Duidelijk is dat het aandeel vrouwelijke gedeputeerden sinds 2008 schommelt rond de 29%. Na de laatste verkiezingen is het aandeel zelfs iets teruggelopen. Bij deze aantallen is het echter zo dat mocht er één mannelijke gedeputeerde aftreden en opgevolgd worden door een vrouw, het aandeel direct weer op de 29% zit. De keerzijde van deze redenering is natuurlijk dat mocht er een vrouwelijke gedeputeerde terugtreden en opgevolgd worden door een man, het aandeel vrouwelijke gedeputeerden minder dan een kwart wordt. Het aandeel vrouwelijke Gedeputeerden steekt nog steeds gunstig af bij het aandeel vrouwelijke wethouders (21%).

Tabel 10 Aandeel vrouwelijke Gedeputeerden per provincie

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2015
Groningen	20,0	16,7	0	33,3	33,3	40,0
Friesland	20,0	60,0	40,0	60,0	60,0	20,0
Drenthe	60,0	33,3	50,0	25,0	0	0
Overijssel	16,7	16,7	16,7	40,0	40,0	40,0
Gelderland	16,7	33,3	40,0	40,0	40,0	50,0
Flevoland	20,0	25,0	20,0	25,0	0	0
Utrecht	0	33,3	33,3	25,0	25,0	50,0
Noord-Holland	16,7	28,6	57,0	50,0	50,0	33,3
Zuid Holland	33,3	42,9	28,6	20,0	20,0	20,0
Zeeland	0	0	0	0	25,0	25,0
Noord-Brabant	14,3	50,0	50,0	20,0	20,0	16,7
Limburg	16,7	20,0	20,0	0	0	14,3
Totaal	18,8	30,4	30,4	29,3	28,8	26,2

Uit tabel 11 wordt duidelijk dat binnen de PvdA de mannelijke gedeputeerden zich verhoudingsgewijs beter

staande hebben gehouden dan de vrouwelijke gedeputeerden. Bij de VVD is juist het tegenovergestelde het geval. Bij D66 blijkt dat relatief veel mannen de stap naar het dagelijks bestuur hebben gemaakt, waardoor – ondanks de verdubbeling van het aantal gedeputeerden van deze partij – het aandeel vrouwen binnen deze partij is teruggelopen.

Tabel 11. Aandeel vrouwelijke Gedeputeerden per partij (2005-2014)

Provincie	2005	2008	2009	2012	2014	2015
CDA	12,0	24,0	20,0	28,6	28,6	26,7
PvdA	37,5	45,5	40,0	33,0	35,7	16,7
VVD	5,9	30,8	46,0	33,0	26,3	33,3
Groen Links	0	0	0	0	100,0	100,0
D66	0	0	0	0	40,0	30,0
ChristenUnie	0	16,7	28,6	0	0	0
PVV	--	--	--	0	--	--
Anders	0	0	0	0	0	0
Totaal	18,8	30,4	30,4	29,3	28,8	26,2

4.3 Leeftijd

Net als bij de Statenleden worden bij de Gedeputeerden verkiezingen gevolgd door een 'verjonging' van de dagelijks bestuurders. Ten opzichte van de voorgaande periode is hier echter in zeer beperkte mate sprake. Weliswaar is de groep van Gedeputeerden ná de verkiezingen wezenlijk jonger dan die van vlak voor de verkiezingen, maar volgend jaar zal hun gemiddelde leeftijd min of meer gelijk zijn aan de gemiddelde leeftijd van de Gedeputeerden in 2012.

Tabel 12 Gemiddelde leeftijd Gedeputeerden per provincie

Provincie	Gemiddelde leeftijd gedeputeerden			
	2009	2012	2014	2015
Groningen	53	48	51	42
Friesland	50	49	51	43
Drenthe	56	55	58	53
Overijssel	49	51	52	46
Gelderland	55	52	56	56
Flevoland	56	51	53	53
Utrecht	56	44	46	51
Noord-Holland	48	50	52	54
Zuid Holland	54	48	50	48
Zeeland	56	60	62	51
Noord-Brabant	51	54	56	48
Limburg*	--	48	56	49
Totaal	53	50	53	49

5. Afsluitende opmerkingen

Het provinciaal bestuur is over het algemeen een 'rustige' bestuurslaag. Debatten en besluiten van Provinciale Staten halen zelden het nationale nieuws, voor menige burger zijn provinciale politici grote onbekenden. De verkiezingen hebben echter voor enige onrust gezorgd. Meer dan de helft van de Statenleden is nieuw in deze bestuurslaag. Dat is toch opmerkelijk. Ondanks deze grote vernieuwing is er veel continuïteit. Zo loopt het aandeel van de klassieke bestuurderspartijen, CDA, VVD en PvdA, gestaag terug, maar bij elkaar opgeteld bezetten ze nog steeds meer dan 40% van alle Statenzetels en ruim meer dan de helft van het aantal zetels in het dagelijks bestuur van de provincies.

Ondanks de vele personele veranderingen is het gemiddelde statenlid nog steeds rond de 50 jaar. Dat geldt al sinds het begin van de metingen. Tweederde van de statenleden is een man, ook dat is een vrij constant gegeven.

Ook deze periode zal het vast nog lang 'rustig' blijven.